

ří mezi nejužívanější. Evangelista tento výraz klade vždycky tam, kde jiní autoři používají obvykle pojem spása; jedná se o slovo „život“! Život se vztahuje ke spáse podobně, jako se konkrétní vztahuje k abstraktnímu a pravdivé k pravdě samotné. Všechno, o co Bůh ve vztahu k člověku usiluje, je obsaženo ve slově život: Já jsem živý, praví Pán; nechci smrt, ale život (srov. Ez 33,11); svatý Irenej napsal, že Boží slávou je živý člověk. Když se na věc podíváme z hlediska samotného člověka, sotva nalezneme něco účinnějšího, čím oslovit jeho srdce než právě slovem život. Co jiného chce člověk než právě plnost života; od čeho jiného touží být vysvobozen než z toho, co usmrcuje život, tedy od nouze a nutnosti, bolesti, hříchu a smrti? A právě Ježíš se představuje jako ten, kdo chce a může darovat člověku život: „Přišel jsem, aby (ovce) měly život a měly ho v hojnosti“ (Jan 10,10). Jeho tělo, jeho celé bytí je plně zacíleno „k životu světa“, k tomu, aby svět měl život (srov. Jan 6,52).

Život, o kterém zde mluvíme, nachází sice své nejvyšší naplnění ve sféře Ducha, ale není odloučen od biologického, psychického a sociálního života člověka. Kristus rozmnožuje chléb pro život těla, a potom dává své tělo za život duše. Tímto životem je míněn věčný život, jenž nabízí odpověď na nepotlačitelnou touhu člověka, kterému nestačí – jak říkal svatý Augustin – „žít dobře“, protože chce „žít věčně“. „A to je příslibení, které nám on slíbil: věčný život“ (1Jan 2,25). Měli bychom opětovně odhalit sílu této zvěsti pro dnešního člověka, jenž po ní dychtí. Naše soudobá společnost je ohrožena smrtonosnými zárodky, a to činí prostředím ohroženým biologickou smrtí až k vůli zemřít, která se dá rozpoznat například v praxi umělých potratů nebo šíření násilí. Účinnost a důležitost spásy, kterou zvěstují křesťané, se v dnešní době poměruje právě tímto metrem, tedy schopností postavit se proti logice smrti ve jménu Ježíše Krista, Božího Syna a Spasitele, jenž světu daroval svůj vlastní život.

Raniero Cantalamessa – Slovo a život

Poslové se ptají Jana, kým je. Co odpověděl nebeský vládce, jitřenka, pozemský anděl Jan? Řekl: „Nejsem,“ zatímco všichni lidé touží někým být nebo si na to aspoň hrát.

Kdo by dokázal napodobit tento příklad, dostal by se mnohem blíže, rychleji, snadněji a s větší jistotou k té nejvyšší a nejhlubší pravdě, kterou můžeme poznat v čase. Nikdo pro to není příliš starý, nemocný, chudý ani bohatý. Jaká nevyslovitelná hodnota se skrývá v těchto slovech: „Nejsem!“ Nikdo však touto cestou nechce jít, ať se mu předkládá jakýmkoliv způsobem. Ve skutečnosti totiž jsme, chceme být a chtěli bychom být něco více než ostatní lidé.

Z toho pocházejí všechny slzy a nářky. Proto nenacházíme vnitřní ani vnější pokoj. Kdybychom však byli ničím, přineslo by nám to ve všech směrech, na všech místech a se všemi lidmi plný, opravdový, podstatný a věčný pokoj. A byla by to ta nejblazeštější, nejjistější a nejvznešenější věc tohoto světa.

H. Suso – *Opere spirituali*.

Le prediche z knihy Lectio divina 1

Prameny, odkazy

Felix Porsch – Evangelium sv. Jana – Malý stuttgartský komentář;
Petr Karas – Boží slovo na každý den; Angelo Scarano – www.pastorace.cz;
Petr Mareček – www.biblickedilo.cz; Misál na každý den liturgického roku

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti. Ke stažení na www.vezmiacti.cz.



3. neděle adventní – cyklus B

11. prosince 2011

“Byl člověk poslaný od Boha, jmenoval se Jan. ⁷Přišel jako svědek, aby svědčil o světle, aby všichni uvěřili skrze něho. ⁸On sám nebyl tím světlem, jen měl svědčit o tom světle. ¹⁹Toto je Janovo svědectví, když k němu židé z Jeruzaléma poslali kněze a levity, aby se ho otázali: „Kdo jsi?“ ²⁰Vyznal to a nezapřel. Vyznal: „Já nejsem Mesiáš.“ ²¹Zeptali se ho: „Co tedy jsi? Eliáš?“ Řekl: „Nejsem.“ „Jsi ten Prorok?“ Odpověděl: „Ne.“ ²²Řekli mu tedy: „Kdo jsi? Ať můžeme dát odpověď těm, kdo nás poslali. Co říkáš sám o sobě?“ ²³Řekl: „Já jsem hlas volajícího na poušti: ‚Vyrovnajte cestu Pánu,‘ jak řekl prorok Izaiáš.“ ²⁴Někteří z poslů byli farizeové. ²⁵Ti se ho zeptali: „Proč tedy křtíš, když nejsi ani Mesiáš, ani Eliáš, ani ten Prorok?“ ²⁶Jan jim řekl: „Já křtím vodou. Mezi vámi stojí ten, koho vy neznáte; ²⁷ten, který má přijít po mně; jemu nejsem hoden rozvázat řemínek u opánku.“ ²⁸To se stalo v Betánii na druhé straně Jordánu, kde Jan křtil.

Jan 1,6-8.19-28

Úvod k meditaci

Malíř, který chce vytvořit co nejvěrnější portrét nějakého člověka, musí udělat toto: Postaví si takového člověka do neoptimálnějšího světla. Nejprve dlouze a často pouze pozoruje tvář toho člověka, aby si uvědomil jeho podstatné, základní rysy. Pak pracuje a stále opravuje svůj malovaný obraz, aby odpovídal víc a lépe skutečnosti...

Optimální světlo, v němž můžeme vidět Pána Ježíše, je světlo evangelia. V pokoji a tichu se dívejme na Krista, studujme srdcem, s novým a novým zanícením jeho ctnosti, jeho jednání.

Výklad biblického textu

Kontext: Janovo evangelium začíná slavnostní předmlouvou (Jan 1,1-18). Dříve než evangelista Jan uvede jméno Ježíše Krista (Jan 1,17), zabývá se jeho původem, jeho vztahem k Bohu (Jan 1,1-13) a popisuje jeho význam (Jan 1,14-18). V předmlouvě se vyskytují tři vlastní jména: Jan Křtitel (Jan 1,6.8.15), Mojžíš (Jan 1,17) a Ježíš (Jan 1,17). Tato tři jména spojují výpovědi v předmlouvě se třemi historickými postavami. Jan Křtitel přišel, aby jako svědek vydal svědectví o *světle*. Skrze Mojžíše byl dán Zákon. V Ježíšovi se zjevila milost a pravda.

T ý d e n
s B o ž í m
s l o v e m

1. čtení:
Iz 61,1-2a
.10-11

2. čtení:
1 Sol 5,16-24

Evangelium:
Jan 1,6-8
.19-28

Srovnání:

Mt 3,1-6

Mk 1,4-6

Lk 3,1-3

Mt 1,7-8

Mt 3,1-6

Mk 1,2-6

Lk 3,1-6

Mal 3,23

Dt 18,15

Iz 40,3

Mt 3,11-12

Mk 1,7-8

Lk 3,15-18

Sk 13,25

⁶Byl člověk poslaný od Boha, jmenoval se Jan: Ježíše předchází Jan *Křtitel*. Janovo evangelium potvrzuje, že Jan křtil, avšak nikdy ho nenazývá titulem *Křtitel*. Jeho úkolem je seznámit Izraele s Ježíšem (Jan 1,31).

⁷Přišel jako svědek, aby svědčil o světle, aby všichni uvěřili skrze něho. ⁸On sám nebyl tím světlem, jen měl svědčit o tom světle. Janův úkol – vydávat *svědectví* o Ježíšovi – je tak důležitý, že se o něm Jan zmiňuje ve verši 7, 8 a 15. Podle Janova evangelia by se tedy měl jmenovat „Jan Svědek“. Východní církve jej nazývá „Jan Předchůdce“.

Člověk nepotřebuje *svědectví*, má-li poznat skutečnost, která je kdykoli dostupná. Existují však skutečnosti, které mají úzký vztah k určitému místu, k určité době, nebo které jsou skryté a které je obtížné zjistit. Jsou tedy málo dostupné. Chceme-li o nich být spolehlivě informováni, jsme odkázáni na důvěryhodné svědky, na osoby, které zažily událost, nebo kterým byl umožněn přístup k tomu, co je skryté a tajemné.

Je paradoxní, že právě *světlo* potřebuje svědka. *Světlo* je třeba nejprve objevit, podobně jako skrytý poklad. Jestliže je objeveno, pak zazáří a odhaluje pravou skutečnost všeho. Pro Ježíše je příznačné, že jeho pravé bytí není dostupné jednoduše běžným povrchním a libovolným způsobem. Nevnučuje se, nepřepadá a nikoho nenutí. Vždy je možné vyhnout se mu a nebrat na něho ohled. Je *světlem*, které vyžaduje od člověka svobodné rozhodnutí. Kvůli své skrytosti je toto *světlo* odkázáno na svědky. Jan je jeho prvním svědkem. Odhaluje jeho existenci a činí ho viditelným.

¹⁹Toto je Janovo svědectví, když k němu židé z Jeruzaléma poslali kněze a levity, aby se ho otázali: „Kdo jsi?“: Jan vzbuzuje rozruch udílením křtu. Jeho činnost byla tak neobvyklá a pro něho natolik příznačná, že byl označen za Křtitele nejen u Matouše, Marka a Lukáše, ale také židovským spisovatelem Josefem Flaviem.

²⁰Vyznal to a nezapřel. Vyznal: „Já nejsem Mesiáš“: Jan nejprve konstatuje, kým není. Na to se sice netázali ti, kteří za ním přišli. On však sám předem zdůrazňuje zcela jasně: „Já nejsem Mesiáš“. Jan zároveň vylučuje, že by byl někým, kdo měl samostatný a nezávislý úkol. Se stejnou rozhodností pak říká, kým skutečně je. Jeho působení má sice pouze přípravný charakter, nicméně je naprosto závazné, protože je stanoveno Bohem a předpovězeno v Písmu. Jeho úkolem je ohlašovat Pánův příchod. Vyzývá tedy k přípravě na jeho příchod. O Hlásaném poskytuje pouze dva údaje. Ten, který má přijít, má takovou důstojnost, že Jan není hoden, aby mu vykonal i tu nejnižší otrockou službu. Skrytost a důstojnost jej budou nadále charakterizovat. Je tajemně zářícím *světlem* a zároveň jediným pravým *světlem*.

Další texty v týdnu

Po: Nm 24,2-7.15-17a; Mt 21,23-27

Út: Sof 3,1-2.9-13; Mt 21,28-32

St: Iz 45,6b-8.18.21b-25; Lk 7, 19-23

Čt: Iz 54,1-10; Lk 7,24-30

Pá: Iz 56,1-3a.6-8; Jan 5,33-36

So: Gn 49,1a.2.8-10; Mt 1,1-17

K tématu

Dnešní liturgie nám nabízí příležitost doplnit a rozšířit poznání toho, „který má přijít“, o němž jsme začali hovořit minulou nedělí. K titulům „Kristus“ a „Boží Syn“, jejichž prostřednictvím nám evangelista Marek představoval předchozí týden bytí a osobu Ježíše, přidáme dnes titul „Spasitel“, který vypovídá o jeho jednání, tedy o spáse. Celé Ježíšovo jméno tak zní: „Ježíš Kristus, Boží Syn a Spasitel“. První generace křesťanů pro označování Ježíše velmi ráda využívala právě těchto titulů. Zůstala nám dokonce památka na používání těchto titulů v podobě symbolu ryby, jenž tak často spatřujeme zobrazovaný paleokřesťanským uměním v katakombách. Řecké slovo *ichthys*, označující rybu, je složeno z písmen, která tvoří počáteční hlásky slov: Ježíš Kristus, Boží Syn, Spasitel. Byl to způsob, jak vyznat víru a přihlásit se k učedníkům Ježíše skrze prosté znamení, a to bez nebezpečí ohrožení života bratří a sester...

Jestliže se i my chceme stát *svědky* spásy podobně jako Jan Křtitel, musíme po spáse nejdříve toužit, tak jak o ni usilovali proroci, poznávat ji a zakoušet všechna její bohatství. Především se ale musíme naučit poznávat pramen, ze kterého vyvěrá – Ježíše Krista, Božího Syna a Spasitele.

Existují dva možné způsoby hovorů o spáse: první vychází z Boží strany, čili ze samotné nabídky spásy, která sestupuje z výsosti; druhý způsob vychází od člověka, z očekávání spásy, která vystupuje zdola. Úvahy nás křesťanů musejí vycházet vždycky od toho prvního způsobu. Spása je pro nás na prvním místě Božím darem, jenž jsme zdarma dostali, a předchází a převyšuje všechna lidská očekávání; je něčím, co „*oko nevidělo, co ucho neslyšelo, a nač člověk nikdy ani nepomyslí*“ (1 Kor 2,9). Jedinou cestou, jak poznat spásu, je vyjít od samotného Spasitele, tedy od Ježíše.

O něco málo dříve, než se na scéně dějin objevil Ježíš, se izraelský národ představil v pohledu historie jako lid s obrovským potenciálem očekávání. Všichni byli plni napětí, kdy Bůh konečně naplní a završí přísliby osvobození, pokoje, svobody, blahobytu a radosti, které zazněly ústy proroků v dávných dobách.

Životní příběh Ježíše z Nazareta se řadí do této linie očekávání spásy, ba co více, je jejím završením...

Vnímání toho, co je to spása, ze strany člověka dneška, je silně ovlivněno dvěma modely spásy, které jsou taktéž globálního charakteru a vycházejí z člověka: marxistické osvobození od potřeb (nebo od hospodářského útlaku) a osvobození od tužeb (nebo nevědomí) vycházející z Freudovy psychoanalýzy. Osvobození se v poměrně krátkém čase stalo magickým slovem; hovoří se o osvobození od socioekonomických podmínek a závislostí, od útlaků totalitárních politických režimů, o osvobození ženy, o sexuálním osvobození atd. Pojem osvobození, zdá se, vysvětluje vnitřní touhu člověka konkrétněji a dynamičtější než pojem spása. Mnozí křesťané se proto snažili reinterpretovat v tomto duchu biblické poselství. Musíme dodat, že ne bezdůvodně, protože spása, kterou přináší Ježíš, vyžaduje a obsahuje kromě duchovního osvobození od hříchu, zákona a smrti také osvobození od hladu, nemoci, nouze a nespravedlnosti. Církve se přesto nemůže spokojit pouze se slovem *osvobození* pro vyjádření celé naděje na spásu, jíž je nositelkou. Musíme se tedy snažit najít nové slovo, které by bylo stejně obsažné jako pojem spása, ale méně vyčerpané užíváním; které by bylo podobně dynamické jako pojem osvobození, ale méně oborově závislé a dvojznačné.

Takové slovo existuje a můžeme ho nalézt dokonce v Bibli, ba co více – v Bibli pat-